

ترجمه و تبیین

باب حادی عشر

علامه حلی (رحمة الله عليه)

ترجمه و تبیین :

استاد محسن غرویان

ترجمه و شرح باب حادی عشر علامه حلی

ترجمه و تبیین: محسن غرویان

ناشر / انتشارات دارالعلم

تیراژ / ۵۰۰ جلد

قیمت / ۹۰۰۰ تومان

نوبت چاپ / سوم تابستان ۱۳۹۶

قسط و سفته / وزیری ۲۱۶ صفحه

دفتر مرکزی / قم خیابان معلم میدان روح الله نبش کوچه ۱۹ پلاک ۱۰

تلفن / ۹ - ۳۷۷۴۴۲۹۸ فکس / ۳۷۷۴۱۷۹۸ تلفن انبار / ۳۲۹۱۰۱۷۷

قم / خیابان معلم، مجتمع ناشران، طبقه همکف، واحد ۱، تلفن: ۳۷۸۴۳۸۶-۷

دفتر تهران / خیابان انقلاب، ۱۲ فروردین، ساختمان تجاری ناشران

طبقه همکف شماره ۱۸ / ۱۶ تلفن: ۰۲۱-۱۷۳۸۰۹-۵-۶۶۰۵۴۵

چاپ / چاپ احسان قم

حق چاپ محفوظ و مخصوص ناشر است

فروش اینترنتی:

www.darolelm.com

شابک ۶-۷۵-۹۹۷۲-۹۶۴-۹۷۸-۹۷۸-۹۶۴-۹۹۷۲-۷۵-۶ ISBN 978-964-9972-75-6

فهرست مطالب

۱۱		مقدمه شارح
۱۳		کتاب حاضر
۱۷	فصل اول : شناخت اصول دین	
۱۹		شناخت خداوند
۲۳		شناخت استدلال، نه قیید
۲۷		ضرورت بیان واجب
۲۹		در شناخت خداوند
۲۹		در اثبات واجب الوجود بالذات
۳۱		خواص واجب
۳۳		خواص ممکن
۳۵		اثبات واجب
۳۹		بطلان دور و تسلسل
۴۳	فصل دوم: در صفات ثبوتیه	
۴۵		فاعل موجب و فاعل مختار
۴۹		قدرت واجب
۵۳		علم واجب
۵۵		متعلق علم واجب
۵۹		اراده واجب
۶۵		ادراک واجب
۶۷		تکلم واجب
۷۵		صدق واجب

۷۷	فصل سوم: در صفات سلویه
۷۷	صفات جلال واجب
۷۹	نفی ترکیب
۷۹	نفی جسمیت، عرضیت و جوهریت از واجب
۸۱	نفی حلول در محل
۸۳	نفی لذت و ألم
۸۵	نفی الحاد
۸۷	نفی حوادث
۹۱	نفی رویت عصری
۹۵	نفی شریک
۹۵	برهان تمنع
۹۷	نفی احوال و معانی
۱۰۱	نفی احتیاج
۱۰۳	فصل چهارم: در عدل است
۱۰۳	عدل الهی
۱۰۵	معانی حسن و قبح
۱۰۹	اختیار انسان
۱۱۳	امتناع ارتکاب قبیح
۱۱۵	امتناع اراده قبیح
۱۱۷	غرض در افعال الهی
۱۱۹	تکلیف و شرائط آن
۱۲۵	حسن تکلیف
۱۲۷	وجوب لطف
۱۲۹	وجوب عوض آلام
۱۳۱	فوائد بحث

۱۳۵	فصل پنجم : در نبوت
۱۳۹	نبوت پیامبر
۱۴۱	اعجاز قرآن
۱۴۷	افضلیت نبی
۱۵۳	فصل ششم : مبحث امامت
۱۵۷	دلایل ضرورت امامت
۱۵۹	ضرورت عصمت امام <small>علیه السلام</small>
۱۶۵	ضرورت نفس بر امام
۱۶۷	ضرورت افضلیت امام
۱۶۷	امامت علی بن ابی طالب <small>علیه السلام</small>
۱۷۱	افضلیت امام علی <small>علیه السلام</small>
۱۷۵	دلایل امامت علی <small>علیه السلام</small>
۱۷۹	حدیث متواتر غدیر
۱۸۷	جانشین امام علی <small>علیه السلام</small>
۱۹۱	امامت حضرت مهدی <small>علیه السلام</small>
۱۹۳	فصل هفتم: در معاد
۱۹۳	معاد جسمانی
۱۹۵	ادله ضرورت معاد
۱۹۹	ثواب و عقاب
۲۰۱	چند قایده
۲۰۱	استحقاق ثواب و عقاب
۲۰۷	مسئله شفاعت
۲۰۹	توبه از گناه
۲۱۱	امر به معروف و نهی از منکر

علم کلام در حوزه‌های علمیه

مقام معظم رهبری حضرت آیه‌الله خامنه‌ای [دام‌ظله‌العالی] در دیدار اساتید فلسفه و کلام و عرفان با ایشان فرمودند که لازم است در حوزه‌های علمیه، باشگاه فکری تشکیل دهید و به نقد و بحث و گفتگو در موضوعات عقلی و فلسفی و کلامی و... بپردازید. این مهم که مورد عنایت مقام معظم رهبری دام‌عزه بوده و هست، وقتی محقق و عملی می‌شود که طلاب و دانش‌پژوهان حوزه‌های علمیه و دانشگاهها و محققان مؤسسات پژوهشی به کلام قدیم و کلام جدید - هر دو - نگاهی جدی داشته باشند و سخنان عالمان قدیم و اندیشمندان جدید را در هر یک از موضوعات کلامی و فلسفی و... ببینند. می‌دانیم که تصدیق بدون تصور محال است. بنابراین ما تا - نحسب - تصور درستی از آراء کلامی و شبهات فلسفی پیدا نکنیم نمی‌توانیم به نقد و بررسی آنها بپردازیم. از ورود به باشگاه فکری عاجزیم. فلسفه و کلام و علوم عقلی، مرز جغرافیایی ندارند و محدود و مقید به زمان و مکان خاصی نیستند. فکر و اندیشه، مرزهای جغرافیایی و حد زمانی و مکانی را در می‌نوردد و بدون گرفتن اجازه از کسی، به همه جا می‌رود. فلسفه‌ها و افکار و مکاتب همچون موج و طوفان اند که با شتاب و قوت می‌آیند و ما نمی‌توانیم از آمدنشان جلوگیری کنیم! آنچه وظیفه ماست، مقاوم سازی منطقی پایه‌های فکر و اندیشه و اعتقاد خودمان است.

کتاب «شرح باب حادیعشر» - کتاب حاضر - یکی از کتابهای قدیمی در علم کلام است که در تقویت قدرت استدلال بر مباحث کلامی بسیار مؤثر است. متن کتاب یعنی «باب حادیعشر» آخرین باب از کتاب «منهاج الصلاح فی مختصر المصباح» از علامه حلی [متوفای سنه ۷۲۶ هـ . ق] است. ایشان کتاب منهاج را بعنوان مختصری از کتاب «مصباح المتهجد» شیخ طوسی (ره) در ده باب تنظیم کردند و سپس به درخواست وزیر وقت محمد بن محمد القوهدی باب یازدهم را با عنوان «الباب الحادیعشر فیما یجب علی عامة المكلفین من معرفة اصول الدین» بر آن افزودند. شیخ آقا بزرگ تهرانی (ره) در جلد سوم «الذریعة» اربعمائة و هفت شرح بر «باب حادیعشر» نام می برد که نام مؤلف پنج اثر، معلوم نیست ولی نام مؤلفین است و دو شرح را صاحب الذریعة آورده است. از میان این شروح، شرح فاضل مصباح [متوفای سنه ۸۲۱ هـ . ق] با نام «النافع یوم الحشر فی شرح باب الحادیعشر» از همه شروح معتبرتر است و کتابی درسی است که در مراکز علمی تدریس می شود.

تاکنون ترجمه های متعددی از متن و شرح فاضل مقداد به زبان فارسی ارائه شده است که هر یک در جای خود ارزش ویژه ای دارند. ما با همکاری فاضل ارجمند جناب آقای سید محمد رضا طالبیان در این ترجمه و تبیین تلاش کردیم که با قلمی روان مراد ماتن و شارح را در اختیار طلاب و دانشجویان عزیز قرار دهیم. امید که این اثر مورد قبول حضرت حق (جل و علنی) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) قرار گیرد انشاء الله.

حوزه علمیه قم

محسن غرویان

بهار ۱۳۸۶ هـ . ش

ربیع الثانی ۱۴۲۸ هـ . ق